

Kopie van zekere ampele acte van Jr. Louijs de Bils, ... rakende de wetenschap van de oprechte anatomie des menselijken lichaams.

Contributors

Bils, Lodewijk de, 1624-1670.

Publication/Creation

Rotterdam : Joannes Naeranus, 1659.

Persistent URL

<https://wellcomecollection.org/works/b6fwpxgv>

License and attribution

This work has been identified as being free of known restrictions under copyright law, including all related and neighbouring rights and is being made available under the Creative Commons, Public Domain Mark.

You can copy, modify, distribute and perform the work, even for commercial purposes, without asking permission.

Wellcome Collection
183 Euston Road
London NW1 2BE UK
T +44 (0)20 7611 8722
E library@wellcomecollection.org
<https://wellcomecollection.org>

Van zekere ampele Acte van

LOUIJS DE BILS,

Heere van Koppensdamme, Bonem, &c.

makende de Wetenschap van de
oprechte

ANATOMIJE

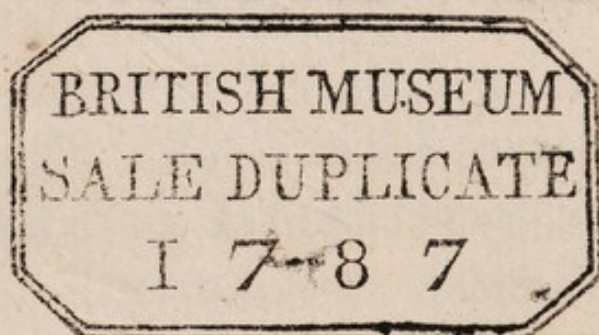
D E S

MEENSELIJKEN LICHAAMS.

TOT ROTTERDAM:

rukkerije van JOANNES NÆRANUS, Boekverkooper
op 't Steiger, in den Boekbinder: 1659.

Kopije

Van zekere Ampele Acte van

JONKHR. LOUÏS DE BILS,

Heere van Koppenſdamme, Bonem, &c.

Rakende de Wetenschap van de oprechte

ANATOMIE

DES

MENSCHELIJKEN LICHAAMS.

P huiden den 26. Mei 1659. compareerde voor mij *Leonard* van Zijl Notaris Publicus, bij den Hove van Holland geadmittleert, tot Rotterdam residierende, ende de Getuigen ondergenoemt, Jonkheer *Louijs de Bils* Heere van Koppenſdamme, Bonem, &c. Bailliu der Stede ende Schependomme van Aardenburg, ende heeft verklaart, gelijk hij als noch oprechtelijk verklaart bij dezen, dat alhoewel hij Heer Comparant, naar de gifte van verscheidene zijner Anathomische stukken aan de vermaarde Universiteit der Stad Leiden gedaan, zich met het stuk van de Anatomie niet meer en heeft willen bemoejen, maar bij de veertien jaren gestaakt, evenwel door de ernstige inductie ende aanmaninge van vele voortreffelijke geleerde Mannen, ende verreziende verstanden, zoo wel in deze als uitheemsche Gewesten, ende verders aangeport zijnde door de favorable permissie, en macht van de Hoog Mog. Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden, tot dit noodzakelijk geacht werk aan hem verleent, om alle lichamen, door handen van de Justitie, zoo politijk als militair, geëxecuteert werdende, ofte van vremde personen (zonder natalinge van vrienden) in de Hospitalen komende te sterven, in de quartieren inmediatelijk resorterende onder hare Hoog. Mog. Staat, tot zijne curieusheid, ende nut van 't gemeene beste te mogen dessecqueren ende ontleden, ook geanimeert door de bequame gelegenheid om een *Theatrum Anatomicum* te erigeren in de gewezen Engelse Koert hier ter Stede, hem Heere Comparant bij de Ed. A. Heeren Regeerders der opgemelte Stad Rotterdam grootgunstiglijk toegestaan, eindelijk voorgenomen, en aangevangen heeft, eene volkome nieu-

we Anatomije des menschelijken Lichaams op te richten van lichamen op eene bijzondere maniere ontledet, ende gebalsemt, daar inne vertoont werden alle de Aderen, Slag-aderen, Zenuwen, Spieren van malkanderen gescheiden, maar vast aan haren oorspronk ende einde, ook Herte, Lever, Longe, ende Ingewand, Oogen, ende Herffenen, blijvende de voorsz. Lichamen kenbaar, ende zoo geconstitueer, dat men daar op Zomer en Winter lessen kan doen, ende geven, ende de mislagen van de voorgaande end hedendaagse Anatomisten oogschijnlijk kan aanwijzen, als geschiedt de zonder bloedstorting, waar door men tot de grond van het menschelike Lichaam kan komen, zonder eenige verhinderinge van 't bloed, dat de partijen andersints doet verdonkeren: dat mede daar door zal kunnen vertoont werden den grond vande rechte circulatie van 't bloed, door *Herveer* eerst uitgevonden: en ook verder bewezen, met het doen opzwellen van de Aders daar 't bloed naar toe gaat, zulx dat de Aders, diemen andersins qualen zien kan, met bloet vervult worden, gespannen zijnde vande volheid des bloeds, door welk middel men alle de Klapvliezen in de Aders zien kan op wat maniere hare openinge, ende toefluitinge geschied, en ook de verschillen soorten van Klapvliezen, zoo halfmaanse als anders, gelijk zulks verder gezien kan worden uit zijn Boekken, genaamt; *Hetwaarachtig gebruik der noch toe gemeende Gijlbuis, beneffens de verrijzenis der Lever*, daar men uit voortaan kan, het werk des Dauwvoerders (tot noch toe genoemd *Ductus Califerus*) met zijne Spranken, en aanhangende Pijpkens; ook hoe den Dauw in 't Herte ende in 't Hartzakken komt, de Tranen in de Oogen, 't Speeksel in de Mond, de Watervaten na de Lever, de bedauwinge van 't geheel lichaam. En alzo hij Heer Comparant merkelyk ziet hoe onmogelyk het zoo een groot, en zwaar werk als het zijne is, te volvoeren op particuliere kosten, ende eigen beurs, alzo het hem alreeds ettelijke duizend Ponden Vlaams gekost heeft, ook zich aan geene andere Souveraine Macht (hoe dikmaals verzocht zijnde) hebbende willen verbinden; ZOO IS'T: Dat bij dezen allen den genen die aan de welvaart van het menschelyk geslacht ende de nutte wetenschap van dien zich laat gelegen zijn, zijn voornemen bekend maakt, ende noodigt om 't zelve behulpzaam te zijn, op voorwaarde daar toe hem verscheiden voorname geleerde Mannen zelfs al lang persuaदेert hebben, ten fine om niet veel min als vijftig Lichamen op te stellen, ende te balsemen, daar uit dan platen gesneden, ende Boeken gescheven kunnen werden, ende dien volgens voor 't algemeene beste om reden boven verhaalt zijne zonderlinge maniere van Ontleden, ende Balsen.

penbaren aan allen, ende een ijgelyk die lust heeft om tot haar voor-
 , zijn aangenomen werk te helpen bevorderen, met het contribuëren
 eenen geringen penning, die door vele handen aangroejende wel haast
 capitale somme van twintig duizend Pond Vlaams zal komen uit te ma-
 , confidererende dat de gezeide Lichamen eer die geanatomiseert, en-
 naar den eisch gebalsemt zijn, ettelijke duizende Guldens zullen komen
 aan, behalven andere onkosten die albereeds diensaangaande gedaan
 , ende noch te doen staan, derhalven alle wie tot de gemelte kennisse lust
 ft, ende tot de bevordering van dien, die brenge, of zende, met zijn
 m de somme van vijfen twintig Carol. Guld. eens, of die gezint is meer-
 somme in te leggen, tot meerder acceleratie ende bevordering, kan het
 ve doen naar zijn believen, omme alzoo de gezeide capitale somme ge-
 nentlijken uit te maken, aan de welke den Comparant bij solemnele Obli-
 tie onder zijn hand en zegel hem zal verbinden van haar binnen den tijd
 n anderhalf jaar, ingaande den 1. Julij 1659., volle openinge, ende
 ntentement te doen bij geschrifte van hem Heer Comparant zelfs onder-
 kent. En zoo 'er eenige, die haar geld gezonden hebben uit vremde Lan-
 n, door zijn Heer Comparants geschrift vermeenen zijn kennisse niet wel
 nnen verstaan, dat hij niet en twijffelt als ja, die kunnen dan zelfs hier ko-
 n, of iemand uit hun Stad zenden, om over zijn ontleding te zijn, den
 er Comparant zal haar vertoonen de ware maniere, als mede alle den ge-
 n die in deze Landen (als voren gecontribueert hebbende) daar bij zullen
 ieven te komen, omme zoodanige kennisse des te beter in te mogen ne-
 n, die hij door lange ervarentheid ondervonden heeft, om een geheel Li-
 aam te ontleden, zonder bloedstorten, ende balsemen voor gantsche eeu-
 n, in voegen als hier boven is verhaalt, ende zulks dat zij Contribuanten
 n die tijd af, zoo wel als hij, zullen kunnen oprechten ende balsemen ge-
 ele Lichamen, methaar Bloed, Ingewanten, Herffens, ende al wat'er in
 zonder eenige de minste verrottinge onderworpen te zijn, ende ingeval
 iemand curieus mogte zijn, omme provisionelijken eenige effecten van
 ze beloften te zien, die kan tot bevordering van 't voorsz. werk, voor
 al eer hij behoeft in te leggen de voorsz. vijfen twintig Guldens (eenen
 xdaalder gevende) zien vier stukken, die hem vertoont zullen werden,
 e vier mensche lichamen in haar geheel opgerecht, ende gebalsemt, doch
 op bijzondere maniere ontledet, waar in bij ijder na zijnen eisch Aders,
 g-aders, Zenuwen, Vliezen, en Spieren op haar ordre beschouwt kunnen
 rden; doch bij aldien na verloop van 't voorsz. anderhalf jaar, boven ver-

moede, aande gezette cappitale Somme noch quame te ontbreken, en bij
 volg zijn voornemen daar door verhindert wierde, zoo belooft hij allen,
 de eenen ijgelijken die bij gelegd zal hebben, ofte doen hebben omme z
 kennisse te verkrijgen, op 't inleveren van zijne voorz. Obligationen hare
 en twintig Guldens, ofte die meer hebben gegeven, alle 't zelve meer
 daar en boven promptelijken wederom ter hande te stellen, behoudende
 leenlijk den Rijksdaalder voor 't bezichtigen van de voorz. vier Lichamen
 tot verval van de onkosten alreeds gedaan, ende noch te doen, voor de
 rieusheid der bezichtigers van zijne voorz. Stukken. Ende op dat alles
 schiede zonder arg ofte list, zoo zal hij Heer Comparant zich door gege
 ne Obligationen aan ijder voor zijn konst of hare Penningen vast maken, i
 het verbinden van zijn Persoon ende Goederen, roerende ende onroerende
 dan of het geviel (dat God verhoede) dat hij Heer Comparant voor den
 stemden tijd quam te overlijden, zoo zal zijne Huisvrouw van gelijke on
 't zelve verbant gehouden zijn ijder zijne voorz. 25. Guldens, of die m
 gegeven hebben, 't meerder gegevene daar beneffens te restituëren, of a
 haar Contribuanten zijne kennisse zelfs schriftelijk over te geven, die hij o
 rechtelijken na zijne uiterste wetenschap verklaart (in eene blikke doozer
 Notario vertoont, ende verzegelt met het Zegel mijns Notaris, en in ha
 den van zijn Heer Comparants Huisvrouw bewaart zullende worden)
 beruften, tot behoorelijk contentement van ijder Pretendant. Van wel
 boven-staande verklaringen den meergemelten Heer Comparant mijn N
 taris verzocht heeft dat gemaakt werde Acten in behoorlijke forma.

Aldus gepasseert binnen Rotterdam, in presentie van de Heeren *Just
 Rijkwaart*, en *Laurens Jordaen*, beide der Medicijnen Doctoren, :
 daar als Getuigen, Specialijken ten dezen verzocht.

Lagerstond *Quod Attestor*, en was ondeteikent

L. VAN ZIJL, Notar. Publ.

Accordeert met de originele Acte wexende in date, en onderteikent als boven.

Nota, dat, tot meerder gerustheid van ijder Contribuant, elk zijn geld niet in particuliere handen vertrouwende 't zelve mag doen verzeke- en alhier in stadsbewaringe: en dat voornoemde Heer hier gants niet en be- ooft dat hij niet machtig is boven zijne belofte tot vernøeginge van ijder en uit te werken: dewijl hij dezelve is die d'Akademie van Leiden met oo veel wonderen van zijn hand (hoewel in vergelijkinge van 't geen hij nu ij hem heeft niet veel te achten) bij liberale gift gunstelijk gestoffeert heeft: maar van hij nooit iets genoten heeft als alleen deze getuigenis der Professo- n, die wij, om hem aan d'onbekende beter bekend te maken, en om de erachters van zijne waarachtige konst beter te onderrichten, uit het Latijn oo als zij op d'Anatomie van Leiden te lezen is, van woord tot woord ver- alt, hier goed gevonden hebben bij te voegen; als volgt:

Attestatie van d'Heer Joannes van Horne, Professor der Anatomie.

Onder zoo menigvuldige uitnemende zelsame Stukken gezocht door de gantsche Wereld, met de welke veel doorluchtige Perzonen van amme, ende mannen door verre Reizingen ende studien vermaard, het tooneel vande Anatomie hebben willen vergieren, verdienen wel een van choogste plaatzen, de giften nu laatst alhier gesteld van den zeer Edelen reere, Jonkheer *Louis de Bils Heere van Koppensdamme, Bonem, &c.* die oo veel meer zijn de Eigen vruchten van zijne wonderlijke vernuftigheid ons Tooneel mildelijk toegeëigent, want als andere, Vliegende visschen, vervoetige ende diergelijke uitlantsche Dieren, aan de nakomelingen voor ge gedachtenisse hebben achter gelaten, dezen heeft die Geraampten enstelijk met zijn eigen hand op gerecht, uit een liberale jonste tot profijte en de Republicque der Medecijnen opgeoffert. Inde welke waarachtelijk mand genoeg en kan verwonderen, zoo de vernuftheid van den Edelen De Genereuzen Heer, wiens wapenen hier boven vertoond staan, zijn on- omoedelijke Studie ende zijne begeerte om te kennen de gestaltenisse van menschelijke lichaam, alderprofijtelikste aanschouwsel voor alle de ge- aan de welke hare sterfelijke nature bekend is; aan welke menschen wat er meer eigen, ende meer noodzakelijker aan dit Toneel als de Geraam- nt, principelijk zoo wanneer de gene die hier noch zijn, ofte door Ouder- en vervallen, ofte door onachtzame handen gebroken zijn; maar dat al roven gaat is een uitgedroogt Dood Menschen Lichaam, datmen zeggen en maar vers dood te wezen, het waardigste stuk werk voor zulk een Toon-

neel. Maar zoo wie alle deze dingen van na bij wil inzien ende aandachtijk over peinzen, met wat koste van geld ende tijd, ja moeite die gekreest zijn, ende hoe fraai zij alle verciert zijn, zal niet alleenlijk met verwonderinge, maar ook met verbaastheid overwonnen werden.

Deze zijn eigentlijk de Giften van den Edelen H E E R.

Eene uitgedroogde Huit van een mensch, wederom tot de menschelijke Gestaltenisse opgezet, aanzienelijk met het hair van 't Hoofd, Baken ende Oogen. II. Drij Geraampten van menschen, zeer konstelijk uitgewrocht. III. De Geraamten van een Os, van een Paard van een Ezel, van een Jachthond, van een Zwijn, van een Ram, van een Simme, van een jong Kind. IV. Een misvallen Kind tot zijn Geraamte gebracht. V. Het Hoofd van een Zeepaard, van een Leeuw, van een Wolf. VI. Het Bekkeneel van een Mensch waar in aanzienlijk is een dobbel Tafel ofte Pantel ende noch een ander Bekkeneel gemaakt op de forma van een Pot: alle welke Giften hij aldaar tot meerder ornament van het Anatomis Toonel der Academie tot Leiden heeft gesteld.

Kal Mai, Anno 1651,

JOANNES van HORNE *Med. D. & Anatomiae Professor.*

DEn voorzeiden zeer Edelen Heer heeft ook deze niet min vermaken als nuttige aanmerkinge gehad, ende mij ver Paid in 't laar 1655 eenig Instrument des Gehoors, in vier deelen, de plaatze gevonden lende daar door de zelve t'zamen in malkanderen gevoegt zijn, datse gemakkelijk van malkanderen kunnen gesepareert werden, zoo datter nu noch ge, Mes ofte Vijle van nooden is tot het inzien van het binnenste Kamer daarin dat de vier kleine Beenkens opgesloten zijn tot welkers zake gelegenisse den voorsz. zeer Edelen Heer ook gewilt heeft, dat de zelve Beenkens zoo gesepareert zouden opgesloten werden in de Anatomie van Leiden nevens zijne andere Publijke Giften, door den Preses der Anatomie en in 't ordre van de Professoren der zelve.

Zoo dan Lezer en Aanschouwer geeft behoorlijken lof met een dankbaar herte aan dezen zeer Edelen Heere.

JOANNES van HORNE.

E I N D E.